

REPUBLIKA E SHQIPËRIË
MINISTRIA E MBROJTJES

REPUBLIKA E SHQIPËRIË

AGJENCIA KOMBËTARE
E MBROTJES CIVILE

STRATEGJIA KOMBËTARE PËR ZVOGËLIMIN E RISKUT NGA FATKEQËSITË

(SKZRF 2023-2030)

Tiranë, 2023

Ky dokument është përgatitur nga Agjencia Kombëtare e Mbrojtjes Civile me asistencën e UNDP-së në Shqipëri në kuadër të projektit “Forcimi i aftësive ripërtëritëse në Shqipëri” Projekti-RESEAL, financuar nga qeveria Suedeze dhe Portugeze.

Shënim: Ky dokument është pronësi e Qeverisë Shqiptare dhe përdorimi i tij, i plotë apo i pjesshëm, duhet të bëhet me referencë të pronësisë intelektuale dhe burimin e tij.

Konteksti, rëndësia dhe argumentimi

Shqipëria cenohet nga një sërë fatkeqësish natyrore si tërmetet, përmytjet, zjarret pyjore dhe rrëshqitjet e tokës por edhe stuhi dëbore, thatësi, ekstreme të temperaturës, epidemi, ortekët, rreziqe teknologjike (p.sh., shpërthime të digave) dhe stuhi të erës.

Të dhënat më të fundit tregojnë se Shqipëria është në mënyrë eksponenciale më e cenueshme ndaj fatkeqësive pasi në dekadën e fundit të gjitha rreziqet e lartpërmendura në një moment janë kthyer në një emergjencë në shkallë të gjerë ose në një fatkeqësi. Raporte dhe dokumente të shumta evidentojnë nivelin e lartë të risqeve që kërcënojnë vendin, ekspozimin dhe cenueshmërinë e lartë, por edhe kapacitetin e pamjaftueshëm për t'u përballur dhe përshtatur me to.

Në këtë kuptim u konstatua se mungonte qasja strategjike e Zvogëlimit të Riskut të Fatkeqësive, për shembull, mungesa e SKZRF-së ishte e evidente në gjetjet e Raporteve të njëpasnjëshëm të Progresit të Komisionit Evropian për Shqipërinë, ndërsa nevoja për përgatitjen e një dokumenti strategjik për gatishmërinë ndaj emergjencave evidentohej në SKZHI 2015-2020.

Përtej të qenit detyrim ligjor prej ligjit 45/2019 “Për mbrojtjen civile”, SKZRF u hartua në kuadër të:

- Angazhimeve të pranuar globalisht të Kuadrit Sendai për Zvogëlimin e Riskut të Fatkeqësive,
- Detyrimeve që rrjedhin prej statusit vend anëtar me të drejta të plota i Mekanizmit të Mbrojtjes Civile të BE-së (MMC BE),
- Angazhimeve më të gjera për t'u bërë shtet i ardhshëm anëtar i BE-së dhe veçanërisht objektivit që Shqipëria të bëhet një vend me aftësi ripërtëritëse ndaj fatkeqësive.

Qëllimi dhe struktura e dokumentit

Qëllimi kryesor i Strategjisë Kombëtare për Zvogëlimin e Riskut nga Fatkeqësitë në Shqipëri (Strategjia) është të drejtojë aktivitetet dhe investimet e ardhshme të Shqipërisë për menaxhimin e riskut të fatkeqësive në një mënyrë tërësore dhe gjithëpërfshirëse.

Vizioni

Një Shqipëri më e sigurt, e qëndrueshme, e aftë për të zvogëluar risqet e fatkeqësive natyrore dhe efektet e ndryshimeve klimatike, për të përgatitur, përballuar dhe për tu rimëkëmbur, integruar në të gjithë sektorët me kapacitete të zhvilluara për të siguruar parandalimin e risqeve të reja dhe menaxhimin e riskut të mbetur, që të gjitha së bashku të ndihmojnë në forcimin e aftësisë ripërtëritëse dhe si rezultat në arritjen e zhvillimit të qëndrueshëm të shoqërisë

Misioni

- Të bëhen përpjekje të koordinuara, të sigurohet bashkëpunimi dhe përdorimi i kapaciteteve dhe aftësive, teknologjive, burimeve ekzistuese dhe të reja të të gjithë sektorëve dhe palëve të interesit, me qëllim mbrojtjen e jetës së njerëzve, të gjësë së gjallë, të pronës, të trashëgimisë kulturore e të mjedisit.
- Të forcohet aftësia ripërtëritëse në nivel kombëtar përmes ngritjes të strukturave institucionale të efektshme, llogaridhënëse dhe gjithëpërfshirëse të sistemit të Mbrojtjes Civile për të rritur gatishmërinë dhe partneritetin për përgjigje, rimëkëmbje dhe rindërtim.
- Të forcohet aftësia ripërtëritëse e komunitetit duke aftësuar, fuqizuar dhe duke mbështetur individët, organizatat dhe komunitetet që të veprojnë për veten dhe të tjerët, për sigurinë dhe mirëqenien e të gjithëve.

Objektiva Strategjike

- Të menaxhohen risqet ekzistuese dhe parandalohen risqet e reja.
- Të rritet ndërgjegjësimi, njohuritë kombëtare dhe lehtësimi i shkëmbimit të informacionit për zvogëlimin e riskut nga fatkeqësitë dhe mbrojtjen civile dhe të krijohen komunitete ripërtëritëse dhe të qëndrueshme me vëmendje tek njerëzit me aftësi të kufizuara, barazi gjinore dhe grupet e tjera të cenueshme.
- Të përmirësohen kapacitetet e përgjigjes përmes ndërtimit të infrastrukturave ripërtëritëse, nxitjes së industrializimit gjithëpërfshirës dhe nxitjes së inovacionit.
- Të nxitet koherenca e politikave dhe kuadri rregullator që lidhet me zvogëlimin e riskut nga fatkeqësitë.
- Forcimi i aftësive të menaxhimit të riskut nga fatkeqësitë me qëllim anëtarësim në Mekanizmin e Mbrojtjes Civile të BE-së (MMC BE) në një periudhë të shkurtër kohore, rrjedhimisht duke u shndërruar në një faktor shtesë sigurie për rajonin dhe BE-në.

Fushat e ndërhyrjes dhe zbatimi

Zbatimi i Strategjisë është planifikuar përmes fushave të përcaktuara kyçe të ndërhyrjes, të vlerësuara si më të rëndësishme për investimet e ardhshme të MRF-së.

Fusha 1:

Të menaxhojë
risqet ekzistuese
dhe parandalojë
risqet e reja.

Fusha 2:

Forcimi i
kapaciteteve të
përgjigjes

Elementet ndërsektoriale të Strategjisë së ZRF-së

Për të ndërtuar atë ndjenjë llogaridhënieje dhe pronësie, procesi i hartimit të Strategjisë u përshtat me kujdes për të lejuar gjithashtu identifikimin e elementeve ndërsektoriale që duhet të merren parasysh kur Shqipëria trajton ZRF. Lista e mëposhtme nuk është shteruese kur bëhet fjalë për fushat ndërsektoriale të ZRF, megjithatë ajo përmban ato që përdoren më shpesh, duke hedhur dritë në lidhjet horizontale me sektorët e tjerë:

- Lidhja me Kuadrin Sendai për Zvogëlimin e Riskut të Fatkeqësive dhe Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm
- Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm dhe ZRF
- Përshtatja ndaj Ndryshimeve Klimatike dhe ZRF, ndryshueshmëria dhe ndikimet e ndryshimeve klimatike.
- Grupet e cenueshme dhe ZRF

Grupet më të cenueshme përbëhen nga:

- familje të pafavorizuara financiarisht,
- komunitete të marginalizuara dhe të përjashtuara nga shoqëria, duke përfshirë:
 - minoritetet
 - anëtarët e komunitetit LGBTQ,
 - gratë,
 - fëmijët,
 - të moshuarit
 - dhe personat me aftësi të kufizuara.

Vlerësimi dhe Përditësimi

Bazuar në raportimin e progresit çdo dy vjet, duke filluar nga viti 2024. Një vlerësim i zbatimit të Strategjisë do të bëhet nga një institucion i jashtëm i paanshëm me kërkesë të koordinatorit, AKMC-së. Nëse evidentohet nevoja për rishikim në ndonjë nga Raportet e Progresit dhe bazuar në përfundimet e vlerësimit, do t'i bëhet propozim ministrit përgjegjës për të përshtatur Strategjinë.

Në vijim të këtij propozimi dhe sipas nenit 10, pika 1, të ligjit nr. 45/2019, Strategjia duhet të rishikohet, të paktën çdo pesë vjet, nga Këshilli i Ministrave, me propozim të Ministrit të Mbrojtjes.

Analiza SWOT

Pikat e forta

- Ekzistojnë disa statistika dhe baza të dhënash.
- Personeli i përgatitur dhe i gatshëm për të ndërmarrë zhvillime të reja në fushën e arsimit.
- Burime të rëndësishme njerëzore (staf mësimdhënës + studentë) të gatshëm për të kontribuar në këtë fushë.
- Institucionet krijojnë akte ligjore të miratuara dhe në proces
- Planet e Menaxhimit për zonat e mbrojtura.
- Planet operacionale për parandalimin e rrëshqitjeve të tokës, erozionit, përmbytjeve, zjarreve.

Pikat e dobëta

- Mungesa e mjeteve të nevojshme nga buxheti kombëtar
- Zhvendosje masive e popullsisë në zonat pranë burimeve ujore
- Ndërgjegjësim dhe njohuri e ulët për përgjigjen dhe riskun
- Investime të pamjaftueshme në kapacitetet dhe aftësitë e nevojshme dhe mungesë trajnimi dhe ndërgjegjësimi
- Rolet e paqarta dhe mungesa e njohurive dhe kapaciteteve teknike në institucione
- Mungesa e kurrikulave për menaxhimin e fatkeqësive

FAKTORËT E BRENDSHËM

Mundësitë

- Mbështetje institucionale kombëtare dhe ndërkombëtare për përfshirje në projekte dhe programe në fushën e Menaxhimit të Riskut të Fatkeqësive
- Intensifikimi i kërkimit shkencor në fushën e Menaxhimit të Riskut të Fatkeqësive
- Përmirësimi i EUKODEVE për të rritur sigurinë nga përmbytjet
- Programet dhe trajnimet ekzistuese
- Zbatimi i Kuadrit Sendai
- Bashkëpunimi brenda dhe ndërmjet institucioneve

Kërcënimet

- Intensitet i lartë ndërtimi në zona me risk të lartë.
- Mungesa e ligjit për "Infrastrukturen kritike"
- Rregulla dhe rregullore të pazbatuara
- Terren i vështirë dhe i paarrtshëm për t'iu përgjigjur fatkeqësive të caktuara
- Mungesa e planeve dhe legjisllacionit për ndryshimin e klimës
- Strukturat vendore për emergjencat civile ende pakonsoliduara

FAKTORËT E JASHTËM

POZITIVE

NEGATIVE

Plani i Veprimit për Zvogëlimin e Riskut të fatkeqësive për Shqipërinë 2023-2027.

Si pjesë e zhvillimit të Strategjisë, është hartuar Plani i Veprimit për Zvogëlimin e Riskut të fatkeqësive për periudhën 2023-2027 si akt që bën operacional zbatimin e Strategjisë.

Shumat në Planin e Veprimit i referohen vlerësimin tregues të kornizës financiare të çdo aktiviteti ose kostos së zbatimit të projektit dhe bëhen në bazë të hulumtimit të tregut dhe përvojës së propozuesve.

Plani i veprimit i referohet aktiviteteve të menaxhimit të gjithsej 6 risqeve të përcaktuara për qëllime të hartimit të Strategjisë deri në vitin 2030. Për secilin risk janë përcaktuar një sërë aktiviteteve që do të realizohen me prioritet deri në fund të vitit 2027. Krahas aktiviteteve individuale të menaxhimit të riskut, Plani i Veprimit përfshin grupe aktiviteteve që njëkohësisht ndikojnë në nivelin e të gjitha ose më shumë risqeve njëherësh: aktivitete për forcimin e Menaxhimit të Riskut të Fatkeqësive.

Plani i Veprimit për Zvogëlimin e Riskut të fatkeqësive për Shqipërinë 2023-2027

Projektet strategjike të menaxhimit të riskut të fatkeqësive me shumë risqe

- 1.** Përbushja e mëtejshme e detyrimeve të Shqipërisë si një vend anëtar i Mekanizmit të Mbrojtjes Civile të Bashkimit Evropian (MMC BE)
- 2.** Forcimi i kapaciteteve të përgjigjes së AKMC-së dhe forcave operacionale përmes krijimit të një moduli të ri të BE-së “Ekipi me mjete ajrore pa pilot”.
- 3.** Zbatimi i plotë dhe në të gjithë territorin e Shqipërisë i numrit të unifikuar të Emergjencave Civile 112.
- 4.** Mbështetja për krijimin e një sistemi të Mbrojtjes Civile në Shqipëri.
- 5.** Politikat dhe legjislacioni.
- 6.** Zhvillimi i Procedurave Standarde Operacionale prioritare të sistemit të MC (UNDP RESEAL).
- 7.** Mbështetja e mbledhjes dhe shkëmbimit të të dhënave të humbjeve nga fatkeqësitë përmes DesInventar në AKMC, ministri dhe institucione qendrore, qark dhe bashki (UNDP RESEAL).
- 8.** Edukimi dhe ndërgjegjësimi i publikut.
- 9.** Forcimi i kapaciteteve të gatishmërisë nëpërmjet programit të trajnimit të Mbrojtjes Civile.
- 10.** Ngritja dhe forcimi i sistemit të paralajmërimit dhe njoftimit të hershëm për zjarret në pyje (JICA) .
- 11.** ALBAdapt – “Shërbimet Klimatike për një Shqipëri Ripërtëritëse”.
- 12.** Forcimi i sistemit të paralajmërimit të hershëm.

13. IPA CBC Strategjik Shqipëri, Mali i Zi, Itali.

14. Forcimi i gatishmërisë financiare të vendit përmes miratimit të një Programi Kombëtar të Financimit të Riskut të fatkeqësive. Kosto: 53.667.000 lek

15. Hartimi i dokumenteve të vlerësimit të Riskut të Fatkeqësive në nivel qarku.

16. Hartimi dhe miratimi i bazës ligjore për infrastrukturën kritike.

17. Forcimi i gatishmërisë dhe përgjigjes ndaj emergjencave.

18. Përmirësimi i aftësive ripërtëritëse të infrastrukturës kritike dhe ndërtesave publike.

19. Forcimi i Menaxhimit të Riskut të Fatkeqësive në Bashki.

20. Përmirësimi i të Dhënave të Humbjeve nga Fatkeqësitë dhe Menaxhimi i Informacionit të Riskut.

21. Rehabilitimi i 16 stacioneve të rrjetit hidrometeorologjik të siguruara në kuadër të projektit të Bankës Botërore “Zbutja dhe Përshtatja ndaj Riskut të Fatkeqësive” (AL-DRMAP) dhe që nuk u rehabilituan në kuadër të Programit PRO NEWS.

22. Forcimi i kapaciteteve të Shërbimit të MZSH; forcimi i vullnetarizmit; forcim i kapaciteteve monitoruese të AKMC-së; sistem për mbledhjen dhe

mbrojtjen e të dhënave për humbjet nga fatkeqësitë natyrore; mbështetje për strukturat operacionale të MZSH në trajnime dhe pajisje.

23. Forcimi i kapaciteteve të gatishmërisë së forcave operacionale përmes trajnimeve, ushtrimeve dhe stërvitjeve

24. Sigurimi i ndihmës teknike për MTM për Kap.27 -Shkrimi dhe negociatat; dhe sigurimi i ndihmës teknike për MTM për të identifikuar nevojat e planifikimit dhe për të mbështetur zbatimin e dokumenteve të planifikimit strategjik. Faza II, SANE 27.

25. Hulumtimi, zhvillimi dhe zbatimi i një Sistemi Kombëtar të Menaxhimit të Incidenteve (SKMI).

Plani i Veprimit për Zvogëlimin e Riskut të fatkeqësive për Shqipërinë 2023-2027

Projektet strategjike të lidhura me tërmetet

1. Përmirësimi dhe ristrukturimi i Rrjetit Sizmologjik Shqiptar.
2. Përmirësimi, përditësimi dhe harmonizimi i metodologjisë për vlerësimin e riskut nga tërmetet.
3. Baza e të dhënave të vetive strukturore të ndërtesave.
4. Përgatitja e kodeve të reja të ndërtimit sipas Eurokodit dhe e shtojcave kombëtare (UNDP RESEAL).
5. Ndërhyrje përforcuese dhe restauruese në objektet e trashëgimisë kulturore “Kalaja e Krujës”.
6. Masat për rehabilitimin e objekteve të trashëgimisë kulturore.
7. Ngritja e kapaciteteve për zbutjen e riskut sizmik në vendet e trashëgimisë kulturore nëpërmjet:
 - Trajnimit të mjeshtrave në fushën e restaurimit dhe transmetimit të njohurive mbi materialet dhe teknikat tradicionale në ndërtim;
 - Përpilimit të manualeve dhe udhëzuesve për tipologjitë tradicionale të ndërtimit;
 - Përmirësimit të normave teknike të projektimit në fushën e restaurimit.
8. Forcimi i kapaciteteve të përgjigjes të Forcave Operacionale ndaj tërmeteve nëpërmjet krijimit të një moduli të Kërkim Shpëtimit të Rëndë Urban (HUSAR).
9. Hartimi i rregulloreve e dokumenteve teknike për vlerësimin dhe riaftësimin strukturor të veprave ndërtimore.

Projektet strategjike të lidhura me përmbytjet, vërshimet e ujit dhe çarjet e digave

1. Rritja e sigurisë së mbrojtjes nga përmbytjet e lumenjve, nëpërmjet rehabilitimit/ rindërtimit të argjinaturave ekzistuese dhe ndërtimit të strukturave të reja.
2. Rritja e sigurisë së digave të rezervuarëve të ujitjes, nëpërmjet rehabilitimit/ rindërtimit të digave ekzistuese.
3. Vlerësimi i riskut nga përmbytjet dhe paralajmërimi i hershëm.
4. Vlerësimi i riskut nga thatësira.
5. Zbutja, zvogëlimi i pasojave të mundshme negative të përmbytjeve.
6. Menaxhimi i integruar ndërkufitar i riskut nga përmbytjet në basenin e lumit Drin.
7. Rritja e sigurisë së objekteve të trashëgimisë kulturore ndaj riskut të përmbytjeve - “Restaurimi dhe ndërtimi i sistemit të mbrojtjes nga përmbytjet të Xhamisë së Plumbit (Mehmet Pashë Bushatlliu) në Shkodër“.
8. Forcimi i kapaciteteve të përgjigjes të forcave operacionale ndaj përmbytjeve duke plotësuar modulet ekzistuese FRB dhe FC të BE-së për përmbytjet.
9. Përmirësimi i menaxhimit të riskut nga përmbytjet.

Projektet strategjike të lidhura me rrëshqitjet e tokës, reshjet e dëborës dhe ortehtët

1. Masa përforcuese në objektet e trashëgimisë kulturore - Menaxhimi i sitit, plani i interpretimit, projektimi dhe mbikëqyrja e punimeve në Kalanë e Kaninës, Kalanë e Borshit dhe Shpellën e Spilesë, Himarë. Ndërrhyrje strukturore për përforcimin e shpateve shkëmbore të Kalasë së Borshit dhe Kalasë së Kaninës.

2. Identifikimi i rrëshqitjeve të tokës në të gjithë territorin e vendit, bazuar në kritere të standardizuara dhe pasqyrimi

i tyre në një hartë të vetme, si dhe krijimi i një inventari kombëtar për rrëshqitjet, i cili përmban të gjitha të dhënat e tyre. Kosto: Monitorimi i rrëshqitjeve më të fuqishme dhe më të rrezikshme për komunitetin.

3. Rajonizimi gjeologjiko-inxhinierik në shkallën 1: 10 000, për planifikimin urban në zonat më të populluara të vendit, si dhe në zonat me premisë për zhvillime turistike.

Projektet strategjike të lidhura me zjarret në pyje

1. Forcimi i kapaciteteve për mbrojtjen nga zjarri dhe përmbytjet në kuadër të forcimit të kapaciteteve të shërbimeve homologe të rajonit të Ballkanit (Shqipëri, Bosnje dhe Hercegovinë, Kosovë, Mali i Zi, Maqedoni e Veriut, Serbi dhe Turqi).
2. Përmirësimi i metodologjisë për vlerësimin e riskut nga zjarri në territor.
3. Zhvillimi i metodologjisë për planet e menaxhimit të zjarrit në nivel vendor.
4. Studim mbi nevojat për ngritjen e sistemit të sinjalizimit dhe të vëzhgimit.
5. Forcimi i kapaciteteve të përgjigjes të forcave operacionale ndaj zjarreve në pyje përmes modulit “Luftimi nga Toka i Zjarrit në Pyje” të BE-së.
6. Forcimi i kapaciteteve operacionale për shuarjen e zjarreve nga ajri.
7. Forcimi i kapaciteteve teknike të Shërbimit të Mbrojtjes nga Zjarri dhe Shpëtimit.

Projektet strategjike të lidhura me aksidentet teknologjike

1. Ngritja e një laboratorit për matjen e Radonit.
2. Zgjerimi i rrjetit për monitorimin e radioaktivitetit.
3. Krijimi i një baze të dhënash për llogaritjen, menaxhimin dhe parandalimin e risqeve teknike dhe teknologjike, sipas sektorëve.

Projektet strategjike të lidhura me sëmundjet infektive.

1. Metodologjia e zhvillimit për vlerësimin e riskut biologjik.
2. Zbatimi i regjimit të biosigurisë dhe biosigurimit nëpërmjet një rrjeti efektiv kombëtar laboratorik.
3. Krijimi i një Qendre Operacionale Emergjente të Shëndetit Publik në Institutin e Shëndetit Publik.
4. Krijimi i kurrikulës dhe certifikatës për trajnimin kombëtar për biosigurinë dhe biosigurimin.

